

gennemført saaledes, at Jordværdierne indbrages i Samfundets Kasse, hvorved man i Virkeligheden praktiserer alle Menneskers Ret til Andel i Jorden. Det er jo en Tanke, som ganske sikkert heller ikke er den højtærede Justitsminister fremmed.

Det ærede 7de Medlem for Randers Amt (Harboe) argumenterede selvfølgelig imod vort Forslag, ligesom han ogsaa var Modstander af Regeringens Forslag. Det er altsaa saaledes, har vi nu faaet konstateret, at det konservative Folkeparti, ligesom det gamle Højre, betragter sig som Godsejernes Forsvarere. Foreligger der noget her paa Rigsdagen, vil ogsaa dette saakaldte Folkeparti optræde nogenlunde paa samme Maade som det gamle Estrupske Højre opraaedte i tidligere Tid. Jeg havde heller ikke tænkt mig andet, men vil gerne gøre opmærksom paa det, fordi det jo har sin Betydning for dem, som ønsker at kende Højre i dets nye Klædebon.

Det ærede 7de Medlem for Randers Amt argumenterede, synes jeg, ikke paa nogen synderlig overbevisende Maade mod vort Forslag. Han paastod, at Lensgodserne var privat Ejendom, og at Staten ikke havde nogen Ejendomsret til dem. Det ærede Medlem er som bekendt Højesterets-sagfører og Jurist, og som Følge deraf maa han jo betragtes som særlig sagkyndig med Hensyn til den juridiske Side af denne Sag. Men paa dette Omraade er de lærde nu lige godt uenige. Jeg er saa heldig at kunne stille overfor det højtærede Medlem og Højesterets-sagfører en anden Jurist, ganske vist en Mand, der kun var Overretssagfører, men alligevel var kendt som en dygtig Jurist, nemlig afdøde Overretssagfører V. Vålø, som i sin Tid i Ugeskrift for Retsvæsen skrev et Indlæg om Len og Stamhuse. I dette Indlæg hævder han, at Stamhusene er Familiegods og for saa vidt Staten uvedkommende, men den samme Betragtning gør han ikke gældende med Hensyn til Len. Efter en Del Præmisses kommer han til følgende Konklusion — jeg beder den højtærede Formand om Tilladelse til at oplæse disse Citater —: „Med disse elementære Grundsætninger som Udgangspunkt synes det ikke vanskeligt at afgøre Ejendomsspørgsmaalet ved vore danske Lehn. Det er Gods, som af Staten er overdragne med en meget udstrakt arvelig Brugs- og Benyttelsesret til en Person efter en nærmere bestemt Arvfølgeorden; saa længe nogen af denne arveberettigede Slægt er tilovers, gaar Lehnet over til ham, men naar den sidste dør, falder Lehnet tilbage til

Staten, som da har fuldstændig Raadighed derover; men derimod ikke til den sidste Besidders Bo eller andre ikke lehnsarveberettigede Arvinger. Altsaa Staten er Ejer. Med Hensyn til Muligheden for Staten til at ophæve Successionen ved en Besidders Død er Forholdet det, at vedkommende Overretssagfører i Virkeligheden billiger det Standpunkt, vi har taget, og de Bemærkninger, jeg har gjort i den foreliggende Kommissionsbetænkning, som jeg citerede forleden. Han skriver følgende: „Successor — altsaa den arveberettigede — har kun en meget betinget Ret til at blive Besidder, og mellem disse Betingelser den, at Staten ikke renuncerer paa sin Ejendomsret til Fordel for Besidderen; sker dette, kan han ikke beklage sig, thi en saaledes betinget Ret forudsætter altid, at Betingelserne kunne udeblive.“ Det er jo netop det, vi foreslaar, at disse Betingelser inddrages, udebliver, efterhaanden som de nuværende Besiddere af Hjemfaldsgodserne dør, og at Staten derefter kan inddrage disse Godser paa visse Betingelser, som er nærmere angivne i vort Lovforslag. Han fortsætter sine Betragtninger, og saa ender han med at sige: „At Lehnene tilhøre Staten, er farligt, men sandt.“

Det var altsaa en afdød Kollega af det ærede 7de Medlem for Randers Amt, en Jurist, og jeg mener, det er en ret vægtig Stemme, der her har løftet sig til Fordel for vort Standpunkt i denne Sag — vort Standpunkt, som jo i Virkeligheden altid kun angribes, fordi det, som man siger, ikke er lovmedholdeligt, ikke juridisk forsvarligt. Men dernæst vil jeg ogsaa citere en anden Mand, som har gjort nogle fortræffelige Bemærkninger om Samfundets Ejendomsret til Jorden, selv om de ikke er knyttede direkte til Spørgsmaalet om Len og Stamhuse. Jeg har lige anført en Jurist, en Kollega af det ærede 7de Medlem for Randers Amt, nu vil jeg gerne anføre en Udtalelse af en af det ærede Medlemmes egne Partifæller, det ærede 7de Medlem for Aalborg Amt (Birck), Professor ved Universitetet. Han har for en Tid siden udgivet en Bog, som bærer Titlen: „Rigets Jordegods og Regalerne“, og i den skriver han: „Den private Ejendomsret til Jord er opstaaet ved ulovlig Tilegnelse af Almenrettigheder. Jorden tilhører egentlig det hele Samfund, og dens Nettoudbytte burde ligesom Østersregalet gaa i Statskassen.“ Det er da rene Ord for Pengene, synes jeg, og det er altsaa en Røst fra det konservative Folkeparti. Denne Professor ved Universi-